

Examen VMBO-GL en TL

2016

tijdvak 2
donderdag 23 juni
13:30 - 15:30 uur

economie CSE GL en TL

Dit examen bestaat uit 41 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 57 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Piketty

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave moet je soms gebruikmaken van informatiebronnen 1 en 2 in de bijlage.

Rikas en Varsi zitten in klas 4TL. Vandaag gaat het in de economie les over inkomensverschillen in Nederland.

Rikas: "Prima, verschillen moeten er zijn."

"Onzin", vindt Varsi: "Die rijke lui mogen best wat minder verdienen."

Een mooi onderwerp om een praktische opdracht voor economie van te maken.

Beiden verzamelen informatie om hun mening kracht bij te zetten.

Rikas en Varsi komen op een site de Gini-coëfficiënt tegen.

De Gini-coëfficiënt wordt gebruikt om de inkomensverschillen tussen mensen in een land te meten.

Als de Gini-coëfficiënt nul is, verdient iedereen precies hetzelfde en als die één is, verdient één persoon al het inkomen in een land. Dus: hoe lager het getal, hoe gelijkmatiger de inkomens in een land zijn verdeeld.

Gebruik informatiebron 1.

- 1p 1 Welke conclusie kun je afleiden over de inkomensverdeling?
- A Het gemiddelde inkomen is hoger in Nederland dan in Polen.
 - B Het gemiddelde inkomen is hoger in Polen dan in Nederland.
 - C In de VS is de inkomensverdeling gelijkmatiger dan in Nederland.
 - D In Nederland is de inkomensverdeling gelijkmatiger dan in de VS.

Varsi vindt dat iedereen evenveel moet verdienen. Rikas vindt dat een slecht idee: "Dan blijft de economische groei achter."

- 1p 2 Verklaar dat de economische groei kan achterblijven als iedereen evenveel verdient.

Rikas leest dat de overheid de inkomensverdeling kan beïnvloeden, bijvoorbeeld door het verstrekken van toeslagen. Deze toeslagen kunnen de inkomensverschillen vergroten of verkleinen.

- 1p 3 Maak van onderstaande zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden te kiezen.

Doe het zo: Noteer de nummers (1) en (2) op je antwoordblad. Vul bij de nummers de juiste woorden in. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan.

Hoge inkomens profiteren in verhouding minder van de toeslagen dan de lage inkomens. De inkomensverdeling wordt door de toeslagen ...(1)... (meer / minder) gelijkmatig. Dat noemen we in de economie ...(2)... (denivellering / nivellering) van inkomens.

Zoekend op internet komt Varsi een Franse econoom tegen, Thomas Piketty.

Volgens Piketty wordt een kleine groep rijken steeds rijker omdat het rendement op vermogen hoger is dan de groei van de economie. De inkomensverdeling is in de westerse landen redelijk gelijkmatig, de vermogensverdeling is erg scheef.

Varsi leest:

- De rijkste top-1% bezit 23% van al het Nederlandse vermogen.
- De rijkste top-10% heeft zelfs 61% van al het Nederlandse vermogen.

Gebruik informatiebron 2.

- 1p 4 Welke conclusie is juist over de vermogensverdeling in Nederland?
- A De armste 10% van de bevolking heeft meer schulden dan bezittingen.
 - B De armste helft van de bevolking bezit 5% van het totale vermogen.
 - C De groepen 2, 3 en 4 hebben geen bezittingen.
 - D De rijkste 10% van de bevolking heeft een gemiddeld vermogen van € 61.000.

In 2012 hadden 18.500 Nederlandse huishoudens met het hoogste vermogen samen een totaal vermogen van € 51,8 miljard.

- 1p 5 Bereken het gemiddelde vermogen van deze groep huishoudens. Schrijf je berekening op.

De vader van Rikas werkt niet meer, maar heeft wel een flink vermogen opgebouwd:

- aandelen met een waarde van € 2,75 miljoen en
- een spaarrekening met daarop € 200.000.

Dit jaar bedraagt het gemiddelde rendement op zijn aandelen 4,3% en hij krijgt 1,75% rente op zijn spaarrekening.

- 2p 6 Bereken in dit jaar de inkomsten uit het vermogen van Rikas' vader. Schrijf je berekening op.

Varsi vindt dat de overheid de vermogensverschillen moet verkleinen en Rikas vindt dat de overheid de vermogensverschillen moet vergroten.

- 2p 7 Met wie ben jij het eens? Met Varsi of met Rikas? Onderbouw je mening met een economische verklaring. Kies daarna bij je mening één passende overheidsmaatregel op korte termijn. Kies uit onderstaande maatregelen:

- 1 belastingpercentage in de hoogste schijf in box 1 verhogen
- 2 belastingpercentage in de hoogste schijf in box 1 verlagen
- 3 belastingpercentage in box 3 verhogen
- 4 belastingpercentage in box 3 verlagen

Doe het zo: Kies voor Varsi of Rikas, schrijf je mening op én de bijbehorende maatregel.

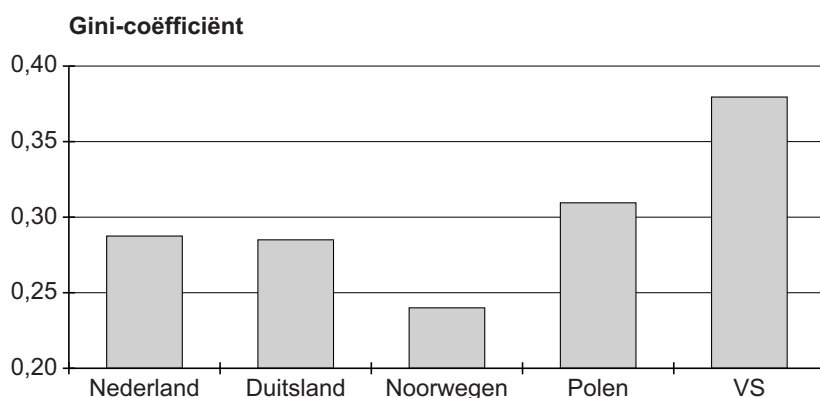
Varsi: Ik vind dat de vermogensverschillen verkleind moeten worden, omdat

De overheidsmaatregel op korte termijn die hier bij hoort is ...(1, 2, 3, 4).

Rikas: Ik vind dat de vermogensverschillen vergroot moeten worden, omdat

De overheidsmaatregel op korte termijn die hier bij hoort is ...(1, 2, 3, 4).

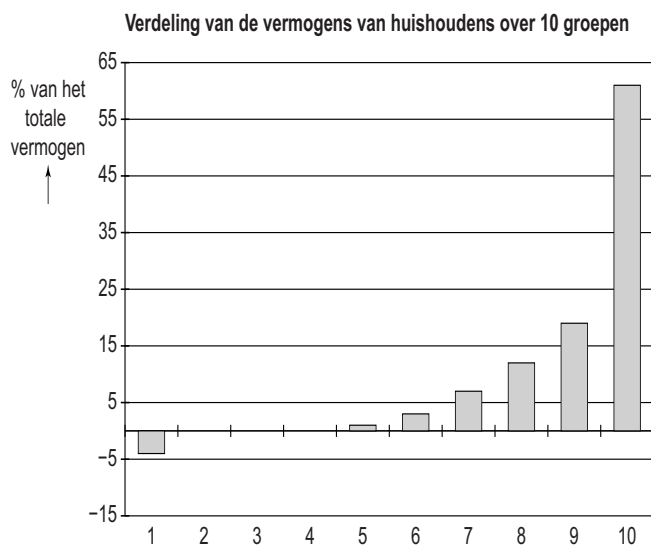
informatiebron 1 de Gini-coëfficiënt van 5 landen

bron: www.economie.nl

informatiebron 2 vermogensverdeling in Nederland

Vermogen is: de waarde van de bezittingen (bijvoorbeeld huis, spaargeld, aandelen) min de schulden.

Groep 1 is de armste 10% van de bevolking
Groep 10 is de rijkste 10% van de bevolking

bron: www.economie.nl

De werkloosheid neemt toe

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave moet je soms gebruikmaken van informatiebron 3 in de bijlage.

uit: De Volkskrant 1 april 2013:

Werkloosheid stijgt sterk

In maart 2013, nog steeds midden in de economische crisis, doet zich een vreemde situatie voor. De werkloosheid, vergeleken met de maand ervoor, neemt met 28.000 personen toe, terwijl er 'slechts' 2.000 banen verdwijnen. De snel oplopende werkloosheid wordt vooral veroorzaakt door de toename van het aantal nieuwe werkzoekenden. Vooral vrouwen en zzp'ers (zelfstandigen zonder personeel) gaan op zoek naar werk, volgens het UWV (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen).

- 1p 8 Vaak is het zo dat, in tijden van hoge werkloosheid, werklozen zich minder aanbieden op de arbeidsmarkt.
→ Geef een argument waarom werklozen zich, in tijden van hoge werkloosheid, minder aanbieden op de arbeidsmarkt.
- 1p 9 Werknemers met een tijdelijk arbeidscontract worden in tijden van economische crisis meestal als eerste ontslagen.
→ Geef een argument waarom juist werknemers met een flexibel arbeidscontract als eerste worden ontslagen.

Als zzp'ers al meerdere jaren geen opdrachten meer kunnen vinden, melden zij zich uiteindelijk aan bij het UWV en worden officieel geregistreerd als werkloos.

- 1p 10 Geef een financiële reden waarom deze zzp'ers zich aanmelden bij het UWV.

De werkloosheid nam in het eerste kwartaal van 2013 ten opzichte van hetzelfde kwartaal in 2012 sterk toe.

Gebruik informatiebron 3.

- 2p 11 Bereken de procentuele toename van de geregistreerde werkloosheid in het eerste kwartaal van 2013 ten opzichte van het eerste kwartaal van 2012.
Schrijf je berekening op.

De geregistreeerde werkloosheid op jaarbasis neemt sinds 2008 toe. Per kwartaal zijn er, zoals elk jaar, soms kleine dalingen waarneembaar.

Gebruik informatiebron 3.

- 2p 12 Maak van onderstaande zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden en getallen te kiezen.

Doe het zo: Noteer de nummers (1) en (2) op je antwoordblad. Vul bij de nummers het juiste Romeinse cijfer en jaartal in. Kies uit het Romeinse cijfer en jaartal dat tussen haakjes staat.

Meestal neemt elk jaar de geregistreeerde werkloosheid ten opzichte van het vorige kwartaal af in kwartaal ...(1)... (I / II / III / IV).

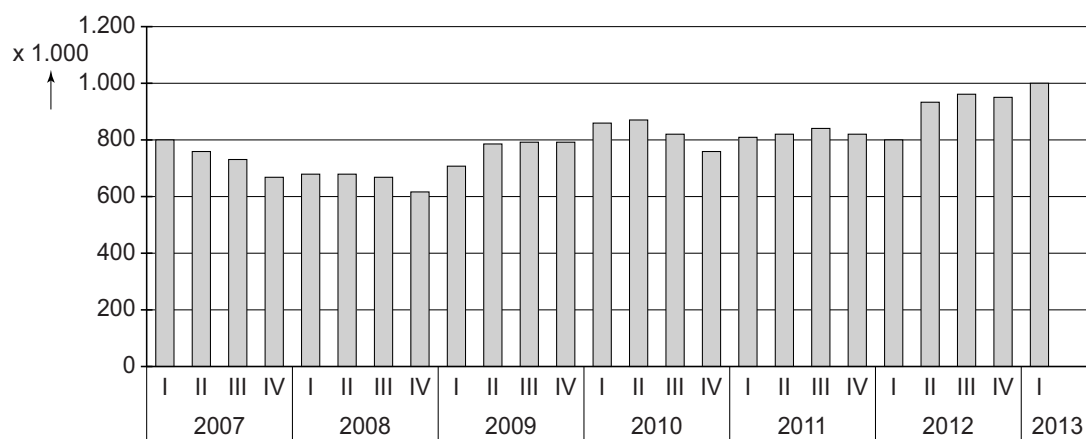
Het jaar ...(2)... (2008 / 2009 / 2010) is hierop een uitzondering.

In maart 2013 steeg de geregistreeerde werkloosheid met 28.000 personen ten opzichte van februari 2013. Het aantal werkloosheidsuitkeringen steeg in die periode maar met 3.000.

- 1p 13 Geef een reden waarom de stijging van het aantal werkloosheidsuitkeringen lager is dan de stijging van het aantal geregistreeerde werklozen.

De werkloosheid neemt toe

informatiebron 3 geregistreeerde werkloosheid 2007 - maart 2013

bron: CBS

Wereldburgers

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave hoef je geen gebruik te maken van een informatiebron in de bijlage.

Internet en snelle, goedkope verbindingen hebben de wereld verkleind. Binnen Europa heeft Nederland, als lid van de Europese Unie (EU), toegang tot een veel grotere afzetmarkt dan ooit tevoren. Jonge volwassenen uit alle landen groeien op met internet en vrije uitwisseling van informatie.

- 2p 14 Maak van onderstaande zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden te kiezen.

Doe het zo: Noteer de nummers (1), (2), (3), en (4) op je antwoordblad. Vul bij de nummers de juiste woorden in. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan.

Het lidmaatschap van de EU is ...*(1)*... (nadelig / voordelig) voor de Nederlandse economie, want Nederland heeft een zeer ...*(2)*... (gesloten / open) economie. Door de ...*(3)*... (gunstige / ongunstige) geografische ligging is Nederland bij uitstek een ...*(4)*... (doorvoerland / productieland).

Marktonderzoeksbureau 'Now' heeft onderzocht in hoeverre jongeren van de OECD-landen wereldwijd ook steeds meer hetzelfde consumptiegedrag zijn gaan vertonen. De OECD-landen zijn 34 landen die sociaal en economisch beleid bestuderen en coördineren.

Uit het onderzoek blijkt dat Russische jongeren gek zijn op smartphones geïmporteerd uit het Westen. Volgens geïnterviewde Anatoly Polikov: "Je moet direct naar de winkel rennen als je het geld ervoor hebt, morgen is je mobiel alweer duurder. De wisselkoers van de roebel, ten opzichte van de euro, verandert elke dag enorm."

- 1p 15 Is Anatoly van mening dat de wisselkoers van de roebel, ten opzichte van de euro, zal gaan stijgen of dalen? Leg je antwoord uit.

Anatoly spaart zelf helemaal niet: "In Rusland kan je het best alles wat je verdient gelijk uitgeven."

- 1p 16 Anatoly is niet van plan om te gaan sparen.
Wat is de beste verklaring voor zijn handelswijze?
- A De spaarrente is lager dan de inflatie.
 - B De spaarrente is gelijk aan de inflatie.
 - C Het gemiddelde prijspeil in Rusland daalt sterk.
 - D Het gemiddelde prijspeil in Rusland blijft gelijk.

Uit het 'Now'-onderzoek blijkt dat jongeren in de OECD-landen vergeleken met Nederlandse jongeren, relatief lange werkdagen maken. Werkweken van 66 uur per week zijn geen uitzondering. De Zuid-Koreaanse jongere werkte 2.090 uur per jaar, dat is 420 uur meer dan de gemiddelde jongere in de OECD-landen. De Nederlandse jongere werkte gemiddeld 1.336 uur per jaar.

- 2p 17 Bereken hoeveel procent de Nederlandse jongere minder werkte dan de gemiddelde jongere in de OECD-landen. Schrijf je berekening op.

De opbrengst in dollars per gewerkt uur in de OECD-landen is heel verschillend. Gemiddeld was de arbeidsproductiviteit van een werknemer in Zuid-Korea 29,75 dollar per uur. In Nederland is de arbeidsproductiviteit het dubbele van die in Zuid-Korea. De arbeidsproductiviteit in Zuid-Korea is 66% van de gemiddelde arbeidsproductiviteit in de OECD-landen.

- 2p 18 Bereken in twee decimalen in dollars het verschil in de arbeidsproductiviteit per gewerkt uur in de OECD-landen en de arbeidsproductiviteit per gewerkt uur in Nederland. Schrijf je berekening op.

In en uit

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave moet je soms gebruikmaken van informatiebronnen 4 en 5 in de bijlage.

Anna, een vrouw van 44 jaar, is pas gescheiden van haar man. Met haar dochter van 12 jaar huurt zij sinds een maand een flat. Ze maakt een overzicht van haar uitgaven.

Gebruik informatiebron 4.

- 1p 19 Eerst benoemt zij haar uitgaven.
→ Welke vier uitgaven vormen vaste lasten van Anna?
Je kunt volstaan met noteren van de nummers.

Daarna zet Anna haar inkomsten op een rijtje. Ze heeft drie soorten netto inkomsten:

- Een bijstandsuitkering: 70% van het minimumloon.
Het minimumloon bedraagt € 1.495,20 per maand.
- Een schoonmaakbaan: € 35 per week.
- Kinderbijslag voor haar dochter: € 281,07 per kwartaal.

- 2p 20 Bereken de hoogte van de maandelijkse netto inkomsten van Anna.
Schrijf je berekening op.

Behalve deze inkomsten is ze ook voor een deel zelfvoorzienend, want ze heeft een volkstuintje. Als het weer mee zit levert dit een aardige oogst op van producten die ze niet hoeft te kopen in de winkel. Als ze de kosten aftrekt van de winkelprijzen houdt ze een kleine besparing over.

Gebruik informatiebron 5.

- 2p 21 Bereken de jaarlijkse besparing van Anna door haar volkstuintje.
Schrijf je berekening op.

De inkomsten en uitgaven heeft ze nu op een rijtje. Dat valt tegen. Elke maand houdt ze weinig over om te sparen. Toch wil Anna iedere maand wat geld opzij leggen, omdat haar dochter over drie jaar een schoolreis naar Suriname gaat maken.

- 1p **22** Noem, naast sparen voor een doel, nog twee andere motieven om te sparen.

De schoolreis naar Suriname kost in totaal € 1.200. De school heeft voor ouders, die de schoolreis niet kunnen betalen, een regeling bedacht:

De school betaalt voor deze ouders 40% van de prijs van de schoolreis. Het resterende bedrag betalen de ouders aan de school in drie jaar met een vast bedrag per maand.

- 2p **23** Bereken het maandbedrag dat Anna moet betalen aan de school. Ga er vanuit dat Anna gebruik kan maken van de regeling. Schrijf je berekening op.

informatiebron 4 diverse uitgaven Anna

nummers	
1	boodschappen bij de supermarkt
2	huur
3	contributie fitnessschool
4	zakgeld dochter
5	staatslot in de Oudejaarsloterij
6	nieuwe bank voor in de woonkamer
7	verzekeringspremie voor de brommer
8	abonnementskosten smartphone
9	geld voor bezoek aan bioscoop
10	nieuwe kleding voor dochter

informatiebron 5 jaarlijkse opbrengsten door de oogst en kosten van Anna's volkstuin

opbrengsten door de oogst	winkelprijs, in €
20 kroppen sla	0,80 per krop
7 kilo tomaten	1,20 per kilo
5 kilo aardbeien	2,50 per halve kilo
1,5 kilo frambozen	0,70 per 100 gram
25 kilo aardappelen	3,50 per 2,5 kilo
15 bossen snijbloemen	4,00 per bos
kosten	per jaar, in €
aanschaf zaden en plantjes	9,90
huur + water volkstuin	65,00
afschrijving gereedschap	25,00

Online zorgt voor banen

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave hoef je geen gebruik te maken van een informatiebron in de bijlage.

uit een krant:

De economische crisis in Nederland duurt langer dan eerst door economen werd gedacht. De werkloosheid in Nederland is dan ook nog relatief hoog vergeleken met vorige jaren. Er is sprake van een vicieuze cirkel tussen bestedingen en werkloosheid.

1p 24 Hieronder staan drie economische verschijnselen.

- 1 minder bestedingen
- 2 werknemers worden ontslagen
- 3 minder productie

In welke regel staan deze verschijnselen zó dat een logische gedachtegang ontstaat?

- A werkloosheid → lager inkomen → 1 → 2 → 3 → werkloosheid
- B werkloosheid → lager inkomen → 1 → 3 → 2 → werkloosheid
- C werkloosheid → lager inkomen → 2 → 1 → 3 → werkloosheid
- D werkloosheid → lager inkomen → 2 → 3 → 1 → werkloosheid
- E werkloosheid → lager inkomen → 3 → 1 → 2 → werkloosheid

De werkloosheid is een mix van structurele-, conjuncturele- en frictiewerkloosheid. Vanaf het begin van de economische crisis zijn het de bestedingen die achter zijn gebleven.

1p 25 Hoe noemen we de toename van de werkloosheid die ontstond vanaf het begin van de economische crisis?

- A verborgen werkloosheid
- B frictiewerkloosheid
- C structurele werkloosheid
- D conjuncturele werkloosheid

De dalende consumentenbestedingen leiden tot een daling van de werkgelegenheid in de detailhandel. Het voorziene herstel van de economie is vooral gebaseerd op een toename van de exportvraag (de vraag naar exportgoederen) en niet op een groei van de consumptie van huishoudens.

- 2p **26** Leg uit in twee stappen dat een toename van de exportvraag kan leiden tot een daling van de werkloosheid in Nederland.

Optimistische economen zijn ervan overtuigd dat Nederland, mede dankzij de technologische ontwikkelingen, weer in een groeifase zal belanden. Zij wijzen op de spectaculaire toename van het aantal online winkels in de detailhandel.

Het totaal aantal werknemers in de detailhandel is in 2013 gelijk aan 505.010 personen. Dat is 11% van de totale werkgelegenheid in Nederland.

- 1p **27** Bereken de omvang van de totale werkgelegenheid in personen voor het jaar 2013 in Nederland.
Schrijf je berekening op.

Voor de online winkels is er in Nederland sprake van een groeimarkt. De 7,5 miljoen huishoudens in Nederland geven in 2013 per jaar gemiddeld € 11.150 uit in de totale detailhandel. Daarvan is 55% een besteding aan non-foodartikelen.

- 2p **28** Bereken in hele euro's de omvang van de maximaal te behalen bestedingen voor online winkels in non-foodartikelen in 2013.
Schrijf je berekening op.

Wereldwinkel

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave moet je soms gebruikmaken van informatiebronnen 6 en 7 in de bijlage.

Daniëlle is bedrijfsleider van een Wereldwinkel. Wereldwinkels streven naar een gelijkere verdeling van inkomens en goederen in de wereld. De producenten in ontwikkelingslanden krijgen via de Wereldwinkels een 'eerlijke' prijs voor hun producten, dat is vaak bij verkoop via de gewone winkels niet het geval.

Gebruik informatiebron 6.

- 1p 29 Welke vorm van hulp bieden Wereldwinkels aan ontwikkelingslanden?
- A gebonden hulp
 - B noodhulp
 - C structurele hulp

Daniëlle weet dat je in de schappen van supermarkten naast een 'gewone' reep chocolade ook 'eerlijke' Oxfam chocoladerepen kunt vinden. Zij is benieuwd hoe eerlijk de 'eerlijke' Oxfam chocoladerepen zijn. Van een 'gewone' chocoladereep gaat gemiddeld € 0,01 van de consumentenprijs naar de cacaoboer.

Gebruik informatiebron 7.

- 2p 30 Bereken in eurocenten het verschil dat de cacaoboer voor zijn cacao ontvangt bij een 'eerlijke' Oxfam chocoladereep ten opzichte van een 'gewone' chocoladereep. Schrijf je berekening op.

Ismaël is een geëmigreerde cacaoboer uit Ghana en komt regelmatig een kopje koffie drinken in de Wereldwinkel van Daniëlle. Hij vindt dat de Europese Unie (EU) bezig is met oneerlijke concurrentie.

Als hij een 'eerlijke' prijs voor zijn cacao bonen had gekregen, zou hij nog steeds cacao boer in Ghana zijn. Ismaël licht zijn mening toe:

- 1 "Een 'eerlijke' prijs is voor de producenten in ontwikkelingslanden alleen mogelijk als Westerse landen stoppen met het heffen van invoerrechten.
- 2 Westerse landen zullen dat niet doen uit puur eigenbelang."

- 2p 31 Verklaar beide uitspraken van Ismaël.

Daniëlle en Ismaël concluderen dat de armoede in de ontwikkelingslanden toeneemt door het subsidiebeleid van de EU.

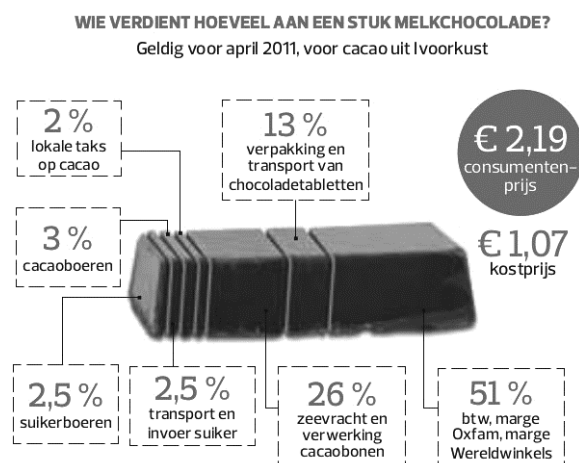
- 1p 32 Hieronder staan vijf economische verschijnselen.
- 1 Subsidie EU aan boeren in de EU.
 - 2 Inkomen van boeren in ontwikkelingslanden daalt.
 - 3 Boeren in ontwikkelingslanden raken hun afzet kwijt.
 - 4 Boeren in de EU kunnen een lagere prijs vragen voor hun producten.
 - 5 Armoede neemt toe in ontwikkelingslanden.
- In welke regel staan deze verschijnselen zó dat een logische gedachtegang ontstaat?
- A 1 → 2 → 3 → 4 → 5
 - B 1 → 2 → 4 → 3 → 5
 - C 1 → 3 → 2 → 4 → 5
 - D 1 → 3 → 4 → 2 → 5
 - E 1 → 4 → 2 → 3 → 5
 - F 1 → 4 → 3 → 2 → 5

informatiebron 6 de Wereldwinkel is tegen protectionisme

In de Wereldwinkel gaan commercie en idealen hand in hand. De Wereldwinkel verkoopt authentieke producten met een hedendaags tintje uit ontwikkelingslanden. Een 'eerlijke' prijs is een prijs waarbij de producent uit een ontwikkelingsland zoveel krijgt betaald als hij nodig heeft om van te leven én om weer eenzelfde product te maken. Met protectionisme wordt bedoeld dat vanuit de EU de markttoegang voor producenten uit ontwikkelingslanden wordt belemmerd. De Wereldwinkels werken samen met Oxfam-Novib, een ontwikkelingsorganisatie.

bron: www.test-aankoop.be

informatiebron 7 procentuele opbouw consumentenprijs Oxfam chocolade reep

bron: www.test-aankoop.be

De geldpers gaat draaien...

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave moet je soms gebruikmaken van informatiebronnen 8 en 9 in de bijlage.

persbericht, CBS 8 januari 2015:

Inflatie Nederland daalt in december naar 0,7%

De inflatie is in december gedaald en komt uit op het laagste niveau in ruim vijf jaar. In november bedroeg de inflatie nog 1,0%. De dalende inflatie wordt vooral veroorzaakt door dalende benzineprijzen.

Op een examentraining voor TL-leerlingen presenteert economiedocente mevrouw Tonk bovenstaand persbericht en een grafiek van de CBS-site.

Gebruik informatiebron 8.

- 1p 33 De docente legt haar leerlingen enkele conclusies voor. Welke conclusie over de grafiek is juist?
- A In 1998 waren de prijzen twee keer zo hoog als in 2014.
 - B In 2012 en 2013 waren de prijzen even hoog.
 - C In 2014 was de inflatie de laagste in 20 jaar.
 - D In de periode 2002-2004 daalden de prijzen.

De docente vertelt verder: "In het persbericht stond ook nog dat de inflatie in 2014 gemiddeld slechts 1,0% was. Dat is fors lager dan de 2,5% in 2013."

Anita: "Maar, dat is toch goed nieuws? U heeft ons verteld dat inflatie hoger dan 2% kan leiden tot werkloosheid."

- 2p 34 Leg uit in twee stappen dat inflatie hoger dan 2% kan leiden tot werkloosheid.

Mevrouw Tonk: "Dat klopt Anita. Maar er ontstaat nu ook het gevaar van deflatie. Dat wil zeggen dat de kosten van levensonderhoud zijn gedaald. Voor de consument klinkt dat gunstig. Echter economen vrezen dat de economische groei door deflatie lager wordt."

1p 35 Hieronder staan drie economische verschijnselen.

- 1 Consumenten stellen aankopen uit.
- 2 Consumenten verwachten een verdere daling van de prijzen.
- 3 De productie daalt.

In welke regel staan deze verschijnselen zó dat een economisch logische gedachtegang ontstaat?

- A deflatie → 1 → 2 → 3 → afname van economische groei
- B deflatie → 1 → 3 → 2 → afname van economische groei
- C deflatie → 2 → 1 → 3 → afname van economische groei
- D deflatie → 2 → 3 → 1 → afname van economische groei
- E deflatie → 3 → 1 → 2 → afname van economische groei
- F deflatie → 3 → 2 → 1 → afname van economische groei

Mevrouw Tonk: "De inflatie in Nederland wordt door het CBS gemeten aan de hand van de consumentenprijsindex (CPI)." Mevrouw Tonk laat haar leerlingen een voorbeeld zien van de bestedingen van een gemiddeld gezin.

Gebruik informatiebron 9.

1p 36 Geef een reden waarom de wegingsfactor voor elke bestedingscategorie verschilt.

Mevrouw Tonk: "Een inflatie net onder de 2% wordt gezien als positief voor economische groei. In cao-besprekingen pleiten vakbonden dan wel voor volledige prijscompensatie."

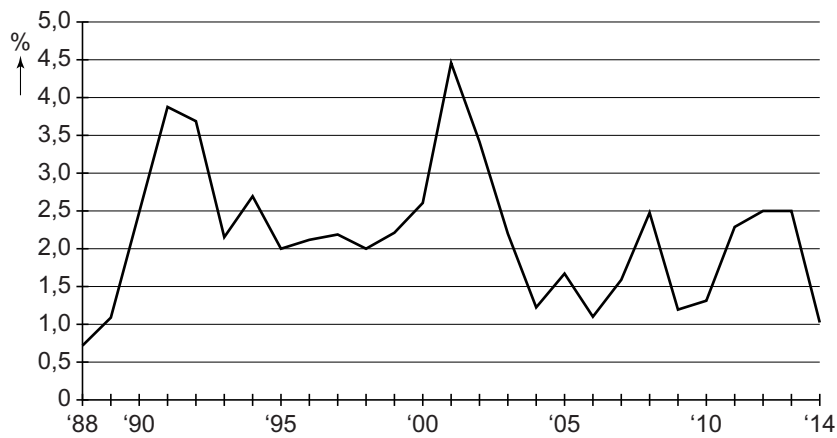
2p 37 Maak van onderstaande zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden te kiezen.

Doe het zo: Noteer de nummers (1) en (2) op je antwoordblad. Vul bij de nummers de juiste woorden in. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan.

We spreken van volledige prijscompensatie als de nominale verandering van het (netto) inkomen ...(1)... (gelijk aan / hoger dan / lager dan) de inflatie is. Dat betekent dat de koopkracht van een werknemer ...(2)... (daalt / gelijk blijft / stijgt).

De geldpers gaat draaien...

informatiebron 8 inflatie per jaar in Nederland in de periode 1988–2014

bron: CBS

informatiebron 9 bestedingen van een gemiddeld gezin, basisjaar 2013

bestedingscategorie	wegingsfactor	prijsindexcijfers 2014
voeding	30%	104
huisvesting	35%	103
onderwijs	3%	97
kleding	15%	105
gezondheid	16%	103
overige	1%	98

Zullen we het laten bezorgen?

Bij de beantwoording van de vragen in deze opgave moet je soms gebruikmaken van informatiebronnen 10 en 11 in de bijlage.

De Nederlandse consument houdt van goed voedsel, maar als het uitkomt, wordt steeds vaker voor lekker en gemakkelijk gekozen. Volgens mevrouw De Backer van het FoodService Instituut Nederland (FSIN) is het thuisbezorgen van kant-en-klaarmaaltijden flink in opkomst. De trend beperkt zich niet meer tot pizza's en broodjes shoarma. Ook (betere) restaurants leveren tegenwoordig hun maaltijden bij de voordeur af.

De trend beperkt zich niet meer tot pizza's en broodjes shoarma. Ook (betere) restaurants leveren tegenwoordig hun maaltijden bij de voordeur af.

Gebruik informatiebron 10.

- 1p 38 Mevrouw De Backer (FSIN): "De omzet van shoarma/döner en grillrooms is 2,8% van de totale omzet van thuisbezorgers in Nederland."
→ Bereken in hele euro's de totale omzet van thuisbezorgers in 2014 in Nederland. Schrijf je berekening op.
- 1p 39 Volgens FSIN wordt de Nederlandse maaltijd steeds vaker thuisbezorgd en is er sprake van een groeimarkt. Die groei wordt mede gestimuleerd door digitale media, zoals smartphones.
→ Leg uit dat digitale media bijdragen aan een groei van de omzet.

Mevrouw De Backer (FSIN): "Een nieuw verschijnsel is dat bedrijven geen complete maaltijden, maar de ingrediënten voor deze maaltijden thuisbezorgen. FijnVers.nl bezorgt elke week een box met verse ingrediënten en bijbehorende recepten en dat tegen een lagere prijs dan in de supermarkt, zo beweert FijnVers.nl."

Gebruik informatiebron 11.

- 1p 40 Bereken hoeveel procent FijnVers.nl goedkoper is dan 'de supermarkt'. Schrijf je berekening op.

Gebruik informatiebron 11.

- 1p 41 Verklaar dat FijnVers.nl voordeliger kan zijn dan 'de supermarkt', hoewel ze ook nog recepten leveren en thuisbezorgen.

Zullen we het laten bezorgen?

informatiebron 10 top-10 thuisbezorgers in Nederland in 2014, omzet in miljoen €

levensmiddelenbezorging	275
platforms (bijvoorbeeld thuisbezorgd.nl)	168
maaltijdbezorging ouderen	139
pizza-koeriers	107
wijnclubs	72
belegde broodjes	34
diepvriesproducten	31
cafeteria, snacks	31
shoarma/döner, grillrooms	27
versproducten	9

informatiebron 11 prijsvergelijking op de site van FijnVers.nl

	'de supermarkt'	FijnVers.nl
ingrediënten	✓	✓
recepten		✓
thuisbezorging		✓
bijzondere producten		✓
totaalprijs	€ 50*	€ 49

* gemiddelde prijs van 10 verschillende supermarkten

bron: www.FijnVers.nl

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.